

Doina Vamoș

CĂLIN

sau

NOI DOI ȘI RESTUL LUMII

– *Jurnal* –

Doina Vamoș

CĂLIN

sau

NOI DOI ȘI RESTUL LUMII

Jurnal

EDITURA MEGA | CLUJ-NAPOCA | 2019

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

VAMOȘ, DOINA

Călin sau noi doi și restul lumii / Doina Vamoș. -
Cluj-Napoca : Mega, 2019

ISBN 978-606-020-155-7

821.135.1

© DOINA VAMOȘ, 2019

Redactor:
SIMINA BAUMGARTEN

www.edituramega.ro | e-mail: mega@edituramega.ro

Cuprins

<i>Cuvânt înainte</i>	7
Capitolul 1. 21 Iunie 2017	15
Capitolul 2. Durere fără margini	43
Capitolul 3. Începutul	67
Capitolul 4. Teatru și psihologie	96
Capitolul 5. Criza	124
Capitolul 6. Elmo vs. Hugo	156
Capitolul 7. Om de știință	187
Capitolul 8. Eminescu	222
Capitolul 9. Epilog	265
Capitolul 10. Comemorare	285

Cuvânt înainte

Am întâlnit-o pe Doina Vamoș, autoarea acestei cărți, la scurt timp după decesul soțului ei, Călin, deces care a survenit în urma unei grele lupte cu cancerul. Am început un proces de terapie, iar ceea ce veți găsi în această carte este drumul parcurs de ea (noi) în perioada de după această pierdere, cu inserții din Jurnalele celor doi, mai vechi sau mai noi. Aș remarca în desfășurarea narațiunii mai multe planuri:

- planul doliului și procesarea pierderii, cum s-ar spune în terminologie psihologică, unde apare revolta împotriva morții, încercarea de a găsi un sens al ei, dar și un sens al vieții în general, revolta împotriva nedreptății care s-a comis de către „univers”: „Și Dumnezeuul vostru... Unde era când a suferit atât de cumplit? Sau când a murit? Ce nevoie are de monstruoșitatea și absurdul unor astfel de boli?” Durerea, frustrarea, furia, dezamăgirea, repulsia în fața morții vor apărea frecvent de-a lungul cărții, la început mai intense, mai frecvente, iar apoi mai domoale, mai rare: „Cel mai cumplit lucru ce mi se putea întâmpla, mi s-a întâmplat. Ce diferență față de viața dinainte! Viața mea nu mai are miză. Nu-mi doresc nimic, nu mi-e frică de nimic. Îmi amintesc cât de frică îmi era ca nu cumva

să rămân fără Călin. Nu mă gândeam mult la frica asta, îmi era frică să-mi fie frică, așa că gândul dura o fracțiune de secundă”. „E insuportabilă trecerea de la existență la inexistență. E ceva ce mintea mea nu poate să suporte. Cum să înțeleg că până nu demult era și acum nu mai este? Abia **asta** e supranatural. Nu suntem dotați să înțelegem o anomalie ca asta. Ne lipsesc niște organe, niște circuite. Am rămas goală de conținut, nu-mi mai rămâne decât să aștept sfârșitul și să fac cumva să treacă timpul până la el. Cu ce să mă încurajez? Nu există soluție. Absența lui Călin e boala incurabilă de care m-am îmbolnăvit. Să vedem cât îmi ia ca să mor și eu și cum se va întâmpla”.

- planul relației de cuplu, al parcursului cu bune și mai puțin bune prin care cei doi soți au trecut: „În cartea asta vreau, printre altele, să fac un pic de lumină asupra nevoilor și aspirațiilor celor doi parteneri dintr-un cuplu, în evoluția de la întâlnirea lor „până când moartea ne va despărți”. Unul dintre momentele ce poate fi devastator în evoluția unui cuplu, și de obicei este, e înstrăinarea unul față de altul, cu urmarea că unul sau amândoi caută compensații în afara cuplului. E discret sau nu e discret să povestesc aici ce s-a întâmplat în cazul nostru? Sau e numai problema noastră și ne privește în consecință doar pe noi doi?” Avem nenumărate citate din *Jurnalele* celor doi despre preocupările lor constante în formularea așa numitelor *teorii a cuplului* și cea a *feminității*: „Poziția socială privilegiată masculină (la care aspiră bărbatul) se caracterizează prin încercarea continuă de a se impune realității exterioare. Din punct de vedere sexual acest lucru ia forma unei

dominări a sexului opus. Modul în care un bărbat concepe această dominare depinde de modul general în care se raportează la realitate. Astfel, încercarea de dominare poate lua forme brutale sau de slăbiciune, mai realiste sau mai idealiste etc. Oricum, problema sexuală pentru bărbat este una dintre problemele care apar în relația cu realitatea exterioară. Ea se deosebește de celelalte probleme numai prin caracteristici secundare, în esență constând tot în dominarea realității”. „Motivația formării cuplului este de natură socială (ambitia de afirmare individuală), sexul fiind doar mecanismul principal de formare a cuplului. Femeia este proprietara senzațiilor sexuale și împărtășirea lor o permite numai dacă bărbatul îi satisface aspirațiile sociale. Bărbatul urmărește pătrunderea în intimitatea sexuală a femeii ca o formă de realizare a ambițiilor lui de dominare și influențare a realității”. „E uimitor cum a ajuns Călin să aibă de la o femeie ceea ce-și dorește! De la bun început asta își dorea: o femeie care să participe corespunzător la schimbul de atenție. A încercat tot felul de soluții. Au fost momente când, dezamăgit și obosit de atâta osteneală, era pe punctul de a renunța. Vezi bilanțurile anuale în care notaserăm la rubrica nereușite, nevasta, în câțiva ani consecutivi. Apoi încerca altă cale. Și minunea, în cele din urmă, s-a întâmplat”.

- planul individual feminin, unde vor apărea încercarea de reclădire a vieții, de găsimire a unui nou sens, „sensul mic al vieții”, și complexitatea emoțiilor ambivalente, în aparență, care pot co-exista: „Călin era pentru mine foarte important. Era esențial. Dar existam și înainte de Călin. Și acum, după Călin,

exist, dacă asta se poate numi... Nu e așa. Când nu am crize, angoase, sunt normală, sunt o ființă pozitivă, luminoasă, caut partea bună a lucrurilor și oamenilor”. Avem apoi inserții din *Jurnalul încercărilor de afirmare a propriei personalități și confruntarea celor doi în clipele de cumpănă*: „Altă măsură menită să dreneze, să igienizeze psihicul nostru atât de încărcat, care ne condusese la Criză, a fost încercarea lui Călin de a mă vindeca de o iluzie prea exagerată, aceea de a idealiza lumea teatrului. Am disecat îndelung motivele pentru care făcusem din lumea teatrului lumea mea ideală, de ce regizorii, actorii erau pentru mine oameni speciali, făcuți din alt aluat decât oamenii de rând. Voiam să fac parte și eu din lumea lor, actoria, dramaturgia, pe care le încercasem, nu demonstau decât forța acestei atracții. O exagerare, bineînțeles, care trebuia conștientizată și eradicată. Discuții, discuții, suferințe, suferințe, lacrimi, lacrimi. Greu cu psihicul la vedere! Printre altele, trebuia să distrugem piesele de teatru pe care le scrisesem. Nu știu dacă ar fi mers până la capăt cu această hotărâre, sau voia numai să coborâm cât mai adânc în măruntaiele acestei pasiuni vinovate, dar știu că m-am luptat amarnic pentru salvarea «copilașilor» mei. I-am salvat, har Domnului!”

- planul individual masculin, planul omului de geniu, teoretician profund, unde veți putea citi crâmpoie din concepția lui despre lume și viață, despre „iluzia unicității”: *Imaginea pe care ne-o facem despre lume este întotdeauna o iluzie pentru că ea corespunde numai parțial realității. Dacă deosebirea față de realitate depășește anumite limite, omul se dezechilibrează*

psihic: înnebunește, se sinucide, devine depresiv ș.a.m.d. De obicei putem să corectăm distorsiunile datorate iluziilor pe măsură ce ne adaptăm mediului în care trăim. Important este să recunoaștem că iluziile sunt proprii firii umane și că nu le putem elimina complet. Ceea ce putem face este să învățăm să le manipulăm astfel încât să asigurăm o funcționare optimă a psihicului. Avem apoi o originală incursiune în viața poetului „național” în cartea ***Eminescu. Viața unui om singular***: Considerăm că viața lui Eminescu s-a construit în jurul convingerii lui că e un geniu, un om cu totul deosebit, **unic**. Cu toții avem dorința de a fi unici, chiar dacă nu îndrăznim să recunoaștem. Și mai ales nu îndrăznim să credem cu atâta tărie în unicitatea noastră încât să investim toată energia și timpul spre a o pune în valoare. Ca și alți mari creatori, Eminescu și-a asumat acest risc încă din adolescență. Iar problemele lui au provenit, mai mult sau mai puțin direct, din constatarea că societatea rămânea indiferentă la unicitatea lui sau chiar îi era ostilă. Pentru o lectură detaliată se pot citi ***Iluzia unicității. Alternativă existențială*** publicată post-mortem în anul 2018 și ***Eminescu. Viața unui om singular*** publicată în anul 2008, scrisă împreună cu Doina Vamoș. O caracterizare succintă a omului de știință e formulată într-unul din capitolele cărții: „Călin era clar un vizionar. Îl caracterizează toate trăsăturile enumerate de Smolin: vizionarii sunt preocupați de întrebări la care manualele nu răspund, cercetează problemele fundamentale, sunt obsedați de probleme, nu-i interesează banii, nu concurează, sunt independenți și automotivați; resping ideile comune, nu urmează moda, sunt preocupați de problemele ignorate de

ceilalți, sunt lenți, au nevoie de timp pentru a se concentra pe o problemă”.

- planul psihoterapiei și bucăți din drumul pe care l-am parcurs împreună de-a lungul acestei perioade dificile: „Ezitant, cu o voce scăzută, de teamă să nu mă contrarieze, Andreea aproape a șoptit: „Călin a fost și el **om**, cu îndoielile, cu temerile lui”. E cazul, adică, să iau cunoștință de asta și să renunț la exaltarea mea. La absolutul din judecata referitoare la Călin. Dacă-l țin acolo, în absolut, din cauza neconcordanțelor cu realitatea n-o să pot să ajung la o soluție realistă în legătură cu dispariția lui”. „Să lucrez cu Andreea la ajustarea imaginii ideale. Acum, după moartea lui, am impresia că totul a fost impecabil între noi (mai bine zis că el corespunde într-un totu celui pe care mi-l doream). Îi atribui lui Călin calități pe care nu le avea. Nu era un mușchetar! Era altfel, tot bun. Dar nu mușchetar. Să țin cont de asta: era de multe ori detașat, pierdut în lumea lui, nu împărtășea, era singur, nu era cu mine. Și nu era deloc romantic, nu se gândea tot timpul la mine și nu era genul care să mă răpească ca să mă aibă. Cam așa credeam eu că trebuie să fie un mușchetar. Și el nu era. Acum, după ce nu mai e, l-am luat în posesie pe de-a-ntregul și l-am deformat”. „El era și se purta ca un om special, iar realitatea l-a tratat cu o lipsă de respect inadmisibilă. Nu aveam iluzia că realitatea nu e omogenă, sunt de acord cu Călin, realitatea e omogenă, dar de fapt mă așteptam la un tratament special în privința lui. E umilitor, zic eu, să fii atât de special și să fii tratat ca un om de rând. Nu e aroganță din partea mea. E revoltă. Eu îl tratam pe Călin aproape cum se cuvine

și aveam pretenția ca și restul realității să-l trateze la fel. Nu l-a tratat. O ofensă la adresa unicității lui. Realitatea mi-a dat o lecție foarte, foarte dură. Și mai ales când e vorba de Călin, mă revoltă. Eu voiam să-l apăr de toate nedreptățile și umilințele, și cea mai mare umilință, moartea lui la numai 62 de ani, m-a izbit ca un baros în stomac”.

Umorul amestecat cu durerea, ironia și sarcasmul îmbinate cu dezamăgirea și revolta, momentele de liniște și calm întrerupte de momente de tristețe profundă și lipsă de sens se vor vedea pe tot parcursul cărții, ceea ce din punctul meu de vedere redă cu o mare acuratețe perioada de procesare a doliului, cu toate urcușurile și coborâșurile sale și o face să fie o carte care poate alina sufletele celor care au trecut sau trec prin aceleași dificultăți prin care a trecut autoarea atunci când „scumpul și dragul meu Călinuș” a încetat din viață. Ea redă în cuvinte ceea ce o bună parte dintre noi de multe ori nu reușim să formulăm atunci când trecem prin mari dureri, adevărate „frângeri” ale sufletului.

Andreea Cioban